

Scenariusz lekcji

Konspekt lekcji historii

Temat: Zagłada Żydów- Akcja Reinhardt na przykładzie getta w Zakliczynie. Małopolsce.

Autor scenariusza: Artur Franczak –historyk, edukator, wiceprezes Sądeckiego Sztetlu, pracownik Sądeckiej Biblioteki Publicznej w Nowym Sączu.

Czas trwania: 2 x 45 min

Grupa wiekowa: klasa 4 LO, 5 Technikum

Treści programowe:

1. Zagłada Żydów- Akcja Reinhardt na przykładzie getta w Zakliczynie. Małopolsce.

2. Cel zajęć. Po zajęciach uczeń:

- Zna historię Zagłady małych gett na przykładzie getta w Zakliczynie
- Uczeń definiuje podstawowe pojęcia związane z Holokaustem: getto, gwiazda Dawida, strona aryjska,, eksterminacja, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, ludobójstwo, obóz zagłady,
- Poznaje antyżydowska politykę III Rzeszy
- Potrafi scharakteryzować zjawiska występujące w getcie, takie jak głód, izolacja, śmierć , ekstremalne warunki życia w małym getcie,
- Zna topografię getta, w Zakliczynie, miejsc egzekucji oraz ekshumacji na cmentarz żydowski w Brzesku
- Uczy się tolerancji i otwartości na odmienną kulturę i religijną
- Uczy się budowania postaw odrzucających wszelkie formy fanatyzmu, nienawiści rasowej i totalitaryzmu
- Poznaje historię regionalną

3. Formy, metody, techniki uczenia oraz środki dydaktyczne:

- Formy nauczania: praca zbiorowa w klasie, jednostkowa oraz w grupach,
- Metody i techniki nauczania:
- metody podające- objaśnienia, pogadanka, praca pod kierunkiem z tekstem źródłowym

- metody aktywizujące – dyskusja, praca w grupach,
- metody programowe – praca z podręcznikiem,

- **Środki dydaktyczne**

- teksty źródłowe,
- strony internetowe:

<https://zapomniane.org/miejsce/brzesko-grob-1/>

<https://sztetl.org.pl/pl/miejscowosci/b/463-brzesko/114-cmentarze/8523-cmentarz-zydowski-w-brzesku-ul-czarnowiejska>

<https://sztetl.org.pl/pl/miejscowosci/z/976-zakliczyn/116-miejsca-martyrologii/52982-getto-w-zakliczynie>

https://www.geocaching.com/geocache/GC4VJ58_zakliczynskie-getto?guid=a918c67%202-cfdc-4860-a6b3-361006601667#cache_logs_table

<http://archiwum.zakliczyninfo.pl/index.php/historia/historia-i-ludzie/1207-balsaminka-szkie-historyczny-leszka-a-nowaka>

<https://www.youtube.com/watch?v=euD8zdUCRG0>

<http://www.melsztyn.pl/artykuly/zagladagetta.htm>

- relacje z AŻIH syg. 301/1758, 301/2038, 301/2051, 3013435, 3013733
- podręcznik do historii

Uwaga: przed lekcją należy pobrać źródła.

4. Przebieg lekcji:

- Sprawy organizacyjne.
- przywitanie uczniów,
- sprawdzenie obecności,
- zapisanie tematu lekcji – Zagłada Żydów- Akcja Reinhardt na przykładzie getta w Zakliczynie w Małopolsce. Uczniowie temat zapisują w zeszycie.
- Wprowadza uczniów w zagadnienie poprzez wykład na temat ograniczeń względem ludności żydowskiej od chwili rozpoczęcia okupacji niemieckiej na ziemiach polskich. Tworzenie gett w Generalnym Gubernatorstwie do chwili rozpoczęcia eksterminacji i wywożenia Żydów do obozu w Bełżcu. Można wykorzystać do tego podręcznik szkolny, aby zilustrować omawiane treści. Nauczyciel omawia pojęcia zamieszczone w Słowniku pojęć (załącznik nr 1) np. Żyd, getto, opaska, zarówno w kontekście wcześniejszej

- historii, jak również okresu wojny. Nawiązuje z uczniami rozmowę na temat znaczenia stygmatyzacji, wykluczenia, zamknięcia, alienacji, na ile może to być upokarzające dla człowieka.
- Nauczyciel omawia krótko historię zamkniętej dzielnicy dla Żydów w Zakliczynie posiłkując się artykułem, relacją lub filmem:

<http://archiwum.zakliczyninfo.pl/index.php/historia/historia-i-ludzie/1207-balsaminka-szkie-histeryczny-leszka-a-nowaka>

<https://www.youtube.com/watch?v=euD8zdUCRG0>

<https://brzesko-briegel.pl/2022/07/23/opowiesc-o-zyciu-i-przetrwaniu-reginy-riegelhaupt-kempinskiej/>

<https://brzesko-briegel.pl/2022/07/24/nie-byliśmy-sami-na-tej-ziemi-pamiętajmy-o-tych-co-odeszli-historia-zakliczynskiego-getta-oraz-losy-żydów-którzy-do-niego-trafili/>

<https://www.youtube.com/watch?v=euD8zdUCRG0>

relacja AŻIH 301/2051 – fragment (załącznik 2).

- Wspólna praca z tekstami źródłowymi.

Nauczyciel informuje uczniów o sposobach poszukiwań w archiwach na temat wydarzeń związanych z życiem i zagładą gett, zbrodniach dokonanych przez Niemców w ramach akcji „Reichardt”. Opisuje ostatnie dni funkcjonowania getta w Zakliczynie na przykładzie fragmentu relacji Reginy Kępińskiej (załącznik 3) lub <https://brzesko-briegel.pl/2022/07/23/opowiesc-o-zyciu-i-przetrwaniu-reginy-riegelhaupt-kempinskiej/>

Na podstawie fragmentu relacji Kępińskiej uczniowie odpowiadają na pytania:

- Jakie były warunki życia w getcie?
- jakie relacje panowały z pozostałymi mieszkańcami Zakliczyna mieszkającymi poza terenem getta? (uczniowie dokonują oceny osób niosących pomoc Żydom pomimo ryzyka utraty życia).

Nauczyciel opisując życie w getcie wyjaśnia, że było ono uzależnione od wielkości terenu jaki zajmowało, położenia oraz osób sprawujących nadzór nad tą dzielnicą. Wyjaśnia, że proces tworzenia gett był wstępem do późniejszej eliminacji a w końcu eksterminacji ludności żydowskiej i że dokonywała się ona

nie tylko w obozach natychmiastowej zagłady, ale również w przygotowanych wcześniej dołach. Wyjaśnia schemat likwidacji gett a także dalsze losy tych Żydów, których Niemcy pozostawili jeszcze przy życiu przez krótki okres. Omawia także różnice w powstałych dla celów akcji „Reinhardt” obozach natychmiastowej zagłady od obozów koncentracyjnych. Podkreśla, że dla obszarów ustanowionego przez Niemców dystryktu krakowskiego obozem docelowym dla realizacji procesu eksterminacji Żydów był ośrodek w Bełżcu. Na końcu wspomina powojenne wydarzenia związane z powrotem, tych którzy ocalili między innymi dzięki pomocy Sprawiedliwych wśród Narodów Świata, przeniesieniem zwłok pomordowanych na teren cmentarza żydowskiego do Bełżca co jest nakazem religijnym pobożnych żydów. (tu wykorzystuje stronę: <https://zapomniane.org/miejsce/brzesko-grob-1/>).

- Nauczyciel dzieli uczniów na grupy po czym każda z nich otrzymuje przygotowany tekst źródłowy. Uczniowie po przeczytaniu fragmentów relacji mają odpowiedzieć na pytania:

- grupa pierwsza - Jakie były dzieje getta Zakliczyńskiego? Kiedy je ostatecznie zlikwidowano? (źródło: załącznik nr : 3, 4, 5). Gdzie Żydzi byli deportowani w ramach akcji „Reinhardt”?

- druga grupa - Jakie uczniowie mogą wyróżnić postawy mieszkańców Zakliczyna i okolic wobec tych, którzy pragnęli przetrwać w ukryciu. Nauczyciel prosi uczniów o wskazanie tych warunków koniecznych, które umożliwiały przetrwanie Żydów w ukryciu. (źródło: załącznik nr 3, strona : <https://brzesko-briegel.pl/2022/07/23/opowiesc-o-zyciu-i-przetrwaniu-reginy-riegelhaupt-kempinskiej>).

- grupa trzecia - omawia brutalność towarzysząca niemieckim akcjom wymierzonym przeciwko Żydom, w tym te jakie miały miejsce podczas realizacji akcji „Reinhardt” na przykładzie wydarzeń w getcie w Zakliczynie? (zał. 2 oraz podręcznik, strona :<https://brzesko-briegel.pl/2022/07/24/nie-byliśmy-sami-na-tej-ziemi-pamiętajmy-o-tych-co-odeszli-historia-zakliczynskiego-getta-ora-losy-zydow-ktorzy-do-niego-trafili/>).

- czwarta grupa – omawia powroty ocalałych do rodzinnych miejscowości i ich próbę upamiętnienia Zagłady społeczności Żydowskiej. Nauczyciel wskazuje miejsce upamiętniające pomordowanych, wyjaśnia znaczenie przeniesienia zwłok zamordowanych na cmentarz żydowski w Brzesku. Uczniowie zastanawiają się nad pamięcią o wydarzeniach i świadomości społecznej funkcjonującej obecnie. (zał. 5, strona: <https://brzesko-briegel.pl/2022/07/24/nie-byliśmy-sami-na-tej-ziemi-pamiętajmy-o-tych-co-odeszli-historia-zakliczynskiego-getta-oraz-losy-zydow-ktorzy-do-niego-trafili/> oraz <https://zapomniane.org/miejsce/brzesko-grob-1/>).

- Nauczyciel analizuje z uczniami teksty źródłowe. Omawia przyczyny i przebieg Holokaustu. Wskazuje schemat rodzących się ludobójstw na innych przykładach zarówno przed Zagładą jak i po niej. Wspólnie z całą klasą zastanawia się nad znaczeniem pamięci o Zagładzie, upamiętnianiu miejsc zbrodni zwłaszcza tych, które do tej pory nie zostały jeszcze upamiętnione. Tu podaje za przykład działanie Fundacji Zapomniane.
- Nauczyciel kończy lekcje podsumowaniem ogólnych informacji o Zagładzie.